

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 75112/14
Vedrana MATOZAN
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući
29. rujna 2020. godine u odboru u sastavu:

Aleš Pejchal, *predsjednik*,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke, *suci*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 25. studenoga 2014.
godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila hrvatska Vlada („Vlada“) i
odgovor na očitovanje koji je dostavila podnositeljica zahtjeva,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositeljica zahtjeva, gđa. Vedrana Matozan, hrvatska je
državljanica, rođena je 1978. godine i živi u Trogiru. Podnositeljicu zahtjeva
pred Sudom je zastupala gđa A. Karara Čović, odvjetnica iz Trogira.

2. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti
kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

4. Podnositeljica zahtjeva je osoba s lakšim intelektualnim teškoćama. Zbog toga je osnovnu školu završila pohađajući odgojno-obrazovni program za djecu s posebnim potrebama.

5. Godine 1993. stručno povjerenstvo utvrdilo je da podnositeljica zahtjeva nije sposobna pohađati redoviti srednjoškolski program te je preporučilo da obrazovanje nastavi u ustanovi prilagođenoj učenicima s teškoćama u razvoju.

6. Godine 1994. podnositeljica zahtjeva upisala se u program profesionalne rehabilitacije te je započela osposobljavanje za posao pomoćnice krojača. Program osposobljavanja završila je 1996. godine.

2. Upravni postupak o pravu podnositeljice zahtjeva na obiteljsku mirovinu

7. Dana 6. lipnja 2011. podnositeljica zahtjeva podnijela je, nakon smrti svog oca, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, Područnoj službi Split, Ispostavi Trogir, zahtjev za priznanje prava na obiteljsku mirovinu na osnovi njezina zdravstvenog stanja (vidi stavke 22. i 23. ove odluke). Svoj zahtjev je potkrijepila medicinskom dokumentacijom.

8. Zavod za mirovinsko osiguranje zatražio je od internog medicinskog vještaka vještačenje kako bi se utvrdilo postoji li kod podnositeljice "opća nesposobnost za rad" zbog njezinog zdravstvenog stanja. Uz zahtjev za vještačenje priložio je i dokumentaciju koju je dostavila podnositeljica.

9. Dana 25. listopada 2011. T.S., ovlaštenu liječnik Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Područne službe Split (dalje u tekstu: „Područna služba Split“), naveo je, na temelju medicinske dokumentacije podnositeljice zahtjeva i osobnog pregleda podnositeljice, da je nesposobna za rad i da je njezina opća nesposobnost za rad nastupila prije smrti njezina oca.

10. Dana 27. prosinca 2011. Stručno povjerenstvo Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za reviziju nalaza i mišljenja o invalidnosti (dalje u tekstu: „Povjerenstvo“) utvrdilo je da se na temelju oskudne medicinske dokumentacije koju je dostavila podnositeljica zahtjeva čini da je podnositeljica osoba s lakšim intelektualnim teškoćama, ali da ne boluje ni od kakvih drugih teških tjelesnih ili somatskih bolesti. Stoga je smatralo da kod podnositeljice zahtjeva ne postoji opća nesposobnost za rad zbog njezinog zdravstvenog stanja i nije se složilo s nalazom i mišljenjem T.S.-a (vidi stavak 25. ove odluke).

11. Dana 4. siječnja 2012. T.S. je donio novi nalaz i mišljenje, utvrdivši da kod podnositeljice zahtjeva ne postoji opća nesposobnost za rad zbog njezinog zdravstvenog stanja. Pritom se pozvao na ocjenu Povjerenstva (vidi stavke 10. i 25. ove odluke).

12. Dana 6. veljače 2012. Područna služba Split odbila je podnositeljičin zahtjev. Svoju je odluku temeljila na nalazu i mišljenju vještaka od

4. siječnja 2012. godine i na odredbi Zakona o mirovinskom osiguranju kojom je uređeno pravo na obiteljsku mirovinu (vidi stavke 11. i 23. ove odluke).

13. Podnositeljica zahtjeva tu je odluku osporila pred Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje, Središnjom službom (dalje u tekstu: „Središnja služba“), tražeći određivanje vještačenja u drugom stupnju. Dostavila je i daljnju dokumentaciju (vidi stavke 5. i 6. ove odluke), uključujući ocjenu doktorice specijalista medicine rada od 22. veljače 2012. godine, koja je zaključila da podnositeljica nije sposobna za rad kao čistačica javnih površina.

14. Povodom žalbe podnositeljice zahtjeva, Središnja služba zatražila je od višeg internog medicinskog vještaka da provede vještačenje o tom pitanju.

15. Dana 27. ožujka 2012. viši medicinski vještak pregledao je spis podnositeljice zahtjeva, uključujući dokumentaciju koju je naknadno dostavila (vidi stavke 5., 6. i 13. ove odluke), i potvrdio je da kod podnositeljice zahtjeva ne postoji opća nesposobnost za rad zbog njezinog zdravstvenog stanja.

16. Dana 29. ožujka 2012. Središnja služba, pozivajući se na dva vještačka nalaza i mišljenja (vidi stavke 11. i 15. ove odluke), odbila je žalbu podnositeljice zahtjeva.

17. Dana 27. travnja 2012. podnositeljica zahtjeva protiv te odluke podnijela je upravnu tužbu Upravnom sudu u Splitu, osporavajući zaključke vještaka. Konkretno, tvrdila je da su vještaci pogrešno utvrdili da kod nje ne postoji opća nesposobnost za rad zbog njezinog zdravstvenog stanja i da su se pozivali na činjenicu da je završila program profesionalne rehabilitacije. Tvrdila je da, unatoč tome što je završila prethodno navedeni program osposobljavanja (vidi stavak 6. ove odluke), ne može samostalno obavljati radne zadatke, što je preduvjet da bi se osobu smatralo sposobnom za rad. Nadalje je navela da zbog njezina mentalnog stanja nije bilo nikakvih izgleda da pronađe posao. Uputila je i na ocjenu specijalista od 22. veljače 2012. godine (vidi stavak 13. ove odluke). Konačno, zatražila je održavanje rasprave i određivanje daljnjeg vještačenja od strane vještaka za područje medicine rada.

18. Dana 23. listopada 2013. Upravni sud u Splitu održao je javnu raspravu na koju je podnositeljica zahtjeva bila uredno pozvana. Nije prisustvovala raspravi, ali zastupao ju je odvjetnik. Njezin odvjetnik ponovio je iznesene tvrdnje i pozvao se na dokaze predložene u upravnoj tužbi, koje je zastupnik Središnje službe osporio. Upravni sud u Splitu zatim je odbio prijedlog odvjetnika za saslušanje podnositeljice zahtjeva i određivanje daljnjeg medicinskog vještačenja o tom pitanju te je zaključio raspravu.

19. Dana 31. listopada 2013. Upravni sud u Splitu odbio je tužbu podnositeljice kao neosnovanu. Naglasio je, posebice, da su upravne vlasti temeljile svoje odluke na zaključcima ovlaštenih vještaka (vidi stavke 11. i 15. ove odluke) i da je postupak ispitivanja proveden u skladu s domaćim

pravom (vidi stavke 24. - 27. ove odluke). Stoga je odbio prijedlog podnositeljice zahtjeva za određivanje daljnjeg vještačenja. Upravni sud u Splitu odbio je i zahtjev podnositeljice zahtjeva da je osobno sasluša, utvrdivši da taj iskaz ne bi pridonio ocjeni njezine sposobnosti za rad.

20. Dana 7. veljače 2014. podnositeljica zahtjeva podnijela je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske. Prigovorila je da nije imala pošteno suđenje jer je Upravni sud u Splitu odbio odrediti daljnje vještačenje u njezinu predmetu i saslušati ju.

21. Odlukom od 17. rujna 2014. godine Ustavni sud je odbacio ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva, utvrdivši da u tom predmetu nije otvoreno nikakvo ustavnopravno pitanje.

B. Mjerodavno domaće pravo

22. Zakonom o mirovinskom osiguranju (Narodne novine br. 102/98, s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, bilo je predviđeno da opća nesposobnost za rad postoji kada kod osiguranika, zbog promjena u zdravstvenom stanju, koje se ne mogu otkloniti liječenjem, nastane trajni gubitak sposobnosti za rad (članak 34. stavak 2.).

23. Člankom 64. stavkom 3. bilo je predviđeno da dijete kod kojega nastupi opća nesposobnost za rad prije smrti osiguranika ili korisnika prava ima pravo na obiteljsku mirovinu ako ga je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti.

24. Člankom 113. stavkom 1. bilo je predviđeno da se u svrhu priznanja prava iz mirovinskog osiguranja, opća nesposobnost za rad utvrđuje na osnovi nalaza i mišljenja ovlaštenih vještaka.

25. Člankom 116. stavkom 1. bilo je predviđeno da nalaz i mišljenje na temelju kojega se stječe pravo iz mirovinskog osiguranja, prije donošenja rješenja o dotičnom pravu, podliježe reviziji. Reviziju je obavljalo stručno povjerenstvo sastavljeno od istaknutih stručnjaka na području ocjene radne sposobnosti (članak 116. stavak 2.). Ako je nalaz i mišljenje bilo potrebno mijenjati u povodu revizije, vještak je bio dužan donijeti novi nalaz i mišljenje, držeći se uputa danih u postupku revizije (članak 116. stavak 4.).

26. Člankom 120. stavkom 4. bilo je predviđeno da će, ako dotična osoba pobija zaključke iz nalaza i mišljenja vještaka u žalbi protiv prvostupanjske odluke, Središnja služba zatražiti od ovlaštenog vještaka u drugom stupnju provođenje vještačenja.

27. Uredbom o medicinskom vještačenju u mirovinskom osiguranju (Narodne novine br. 73/2009), koja je bila na snazi u relevantno vrijeme, bilo je predviđeno da nalaz i mišljenje u prvostupanjskom postupku daju vještaci, a u drugostupanjskom postupku viši vještaci (članak 2. stavak 3.). Vještaci i viši vještaci morali su u svojem radu primijeniti Zakon o mirovinskom osiguranju, Uredbu o medicinskom vještačenju u mirovinskom osiguranju i

druge propise, te načela i dostignuća suvremene medicinske znanosti (članak 2. stavak 4.).

28. Zakonom o upravnim sporovima (Narodne novine br. 20/2010, s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, bilo je predviđeno da sudac kojemu je dodijeljen predmet utvrđuje jesu li na raspravu došle sve pozvane osobe. U slučaju njihove odsutnosti, sudac bi provjerio jesu li uredno pozvane i jesu li opravdale svoj izostanak (članak 39. stavak 1.). Ako stranka bez opravdanog razloga nije došla na ročište, rasprava se može održati i bez njezine prisutnosti (članak 39. stavak 2.).

29. Preostalo mjerodavno domaće pravo izloženo je u predmetu *Krunoslava Zovko protiv Hrvatske*, br. 56935/13, stavci 23. - 24., 23. svibnja 2017.

PRIGOVOR

30. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije da je postupak o njezinu zahtjevu za priznanje prava na obiteljsku mirovinu bio nepošten.

PRAVO

31. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da načelo jednakosti oružja nije poštovano u pogledu određivanja vještačenja i pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka u svrhu utvrđivanja njezina prava na obiteljsku mirovinu. Pozvala se na članak 6. stavak 1. Konvencije, čiji mjerodavni dijelovi glase:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj ...“

A. Tvrdnje stranaka

1. Vlada

32. Vlada je tvrdila da je domaći postupak u predmetu podnositeljice zahtjeva bio u skladu s zahtjevima članka 6. stavka 1. Konvencije. Podnositeljica je imala priliku iznijeti sve relevantne tvrdnje i predlagati dokaze. Pružena joj je mogućnost i da podnese žalbu na nalaz i mišljenje medicinskog vještaka, nakon čega je Središnja služba odredila još jedno vještačenje. Štoviše, omogućeno joj je i sudsko preispitivanje njenog predmeta pred Upravnim sudom u Splitu, koji je održao usmenu raspravu prije donošenja odluke (vidi stavke 13., 17. i 18. ove odluke). Konačno, Vlada je istaknula da Upravni sud u Splitu nije bio dužan odrediti daljnje vještačenje za potrebe ocjene podnositeljčine sposobnosti za rad. Razmotrio je prijedlog podnositeljice zahtjeva i utvrdio da još jedno vještačenje o tom pitanju ne bi bilo potrebno jer je nalaz i mišljenje medicinskog vještaka preispitao viši medicinski vještak.

2. Podnositeljica zahtjeva

33. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je upravni postupak o njezinu zahtjevu za priznanje prava na obiteljsku mirovinu bio nepošten. Tvrdila je da ju je Upravni sud u Splitu odbio saslušati i odrediti daljnje vještačenje u svrhu ocjene njezine sposobnosti za rad (vidi stavak 19. ove odluke). Ti bi dokazi bili od posebne važnosti s obzirom na činjenicu da je medicinski vještak u svom prvom nalazu i mišljenju utvrdio da ona nije sposobna za rad, ali je promijenio svoju ocjenu prema uputama Povjerenstva (vidi stavke 9. - 11. ove odluke).

B. Ocjena Suda

34. Opća načela relevantna za ovaj predmet sažeta su u predmetu *Letinčić protiv Hrvatske*, br. 7183/11, stavci 46. - 50., 3. svibnja 2016., s ondje navedenim daljnjim referencama.

35. Sud napominje da je zahtjev podnositeljice zahtjeva o njezinu pravu na obiteljsku mirovinu ispitalo nekoliko tijela – Područna služba Split i Središnja služba kao tijela upravne vlasti, te Upravni sud u Splitu kao tijelo sudbene vlasti koje ima ovlast preispitati sva činjenična i pravna pitanja koja su otvorena u kontekstu predmeta (vidi stavke 12., 16. i 19. ove odluke).

36. Sud nadalje napominje da je podnositeljica, nakon što je podnijela zahtjev za priznanje prava na obiteljsku mirovinu, bila upućena na vještačenje kako bi se utvrdilo opravdava li njezino zdravstveno stanje priznavanje prava na obiteljsku mirovinu. Njezina medicinska dokumentacija također je dostavljena na vještačenje (vidi stavak 8. ove odluke). Iz toga slijedi da je podnositeljica zahtjeva imala priliku utjecati na ocjenu vještaka putem tvrdnji iznesenih u njezinu zahtjevu, kao i putem dokumentacije koju je priložila tom zahtjevu (vidi *Krunoslava Zovko protiv Hrvatske*, br. 56935/13, stavak 46., 23. svibnja 2017.).

37. Sud nadalje primjećuje da je medicinski vještak prvo naveo da je podnositeljica zahtjeva nesposobna za rad (vidi stavak 9. ove odluke). Međutim, nakon revizije koju je provelo stručno povjerenstvo, promijenio je svoj prvobitni nalaz i mišljenje i utvrdio je da kod podnositeljice zahtjeva ne postoji opća nesposobnost za rad zbog njezinog zdravstvenog stanja (vidi stavke 10., 11. i 25. ove odluke). Nakon što je Područna služba Split odbila zahtjev podnositeljice uz obrazloženje da je njihov interni medicinski vještak utvrdio da kod nje ne postoji opća nesposobnost za rad zbog njezinog zdravstvenog stanja (vidi stavak 12. ove odluke), podnositeljici je dostavljena odluka i upoznata je sa zaključcima vještaka. Stoga joj je pružena učinkovita mogućnost da ospori zaključke vještaka, koju je iskoristila podnoseći žalbu protiv prvostupanjske odluke i dostavljajući daljnje dokumente u prilog svojim tvrdnjama (vidi stavak 13. ove odluke).

38. Nadalje, Sud napominje da je Središnja služba, kao drugostupanjsko tijelo upravne vlasti, kako bi odgovorila na primjedbe podnositeljice zahtjeva

na ocjenu ovlaštenog vještaka o njezinu zdravstvenom stanju, pribavila nalaz i mišljenje svog višeg internog medicinskog vještaka (vidi stavak 14. ove odluke). Viši medicinski vještak pregledao je cjelokupnu medicinsku dokumentaciju podnositeljice zahtjeva, uključujući dokumentaciju koju je naknadno dostavila sa žalbom, i potvrdio je da kod podnositeljice ne postoji opća nesposobnost za rad zbog njezinog zdravstvenog stanja (vidi stavak 15. ove odluke).

39. Iz toga slijedi da su tri različita tijela vještačenja ispitala zdravstveno stanje podnositeljice zahtjeva, od kojih su sva tri uzela u obzir tvrdnje i dokumentaciju koju je ona podnijela tijekom postupka (vidi gore citirani predmet *Krunoslava Zovko*, stavak 49., i *Trbojević protiv Hrvatske* (odl.) [Odbor], br. 57228/13, stavak 37., 15. svibnja 2018.).

40. Sud nadalje napominje da je podnositeljica zahtjeva imala mogućnost pobijati nalaze i mišljenja vještaka i relevantne odluke upravnih tijela pred Upravnim sudom u Splitu (vidi stavak 17. ove odluke). Doista, povodom podnositeljicine upravne tužbe, Upravni sud u Splitu održao je raspravu na kojoj je ispitao tvrdnje podnositeljice zahtjeva koje se odnose na zaključke iz nalaza i mišljenja vještaka (vidi stavak 18. ove odluke). U konačnici je odbio njezin tužbeni zahtjev jer je, pozivajući se na nalaze i mišljenja vještaka, utvrdio da podnositeljica ne ispunjava zakonske kriterije za priznanje prava na obiteljsku mirovinu (vidi stavak 19. ove odluke).

41. U pogledu tvrdnji podnositeljice zahtjeva da ju je Upravni sud u Splitu odbio saslušati, Sud napominje da je podnositeljica bila uredno pozvana da prisustvuje raspravi pred Upravnim sudom u Splitu, no nije se pojavila na raspravi, već ju je zastupao odvjetnik (vidi stavak 18. ove odluke). S tim u vezi, treba napomenuti i da se člankom 6. Konvencije ne jamči pravo na osobno prisustvo pred građanskim sudom, nego općenitije pravo da se vlastiti predmet na učinkovit način iznese pred sudom (vidi *Margaretić protiv Hrvatske*, br. 16115/13, stavak 127., 5. lipnja 2014.). Štoviše, Sud je već priznao da su sporovi o naknadama u okviru sustava socijalne sigurnosti općenito uglavnom tehničke prirode i da njihov ishod obično ovisi o pisanim mišljenjima liječnika. Prema tome, s obzirom na činjenicu da su sposobnost za rad podnositeljice zahtjeva ocijenili ovlašteni medicinski vještaci i da je Upravni sud u Splitu održao raspravu na kojoj je podnositeljicu zahtjeva zastupao odvjetnik, Sud ne nalazi ništa nepošteno u odluci Upravnog suda u Splitu da ju ne sasluša (vidi i *Pirinen protiv Finske* (odl.), br. 32447/02, 16. svibnja 2006.).

42. U pogledu tvrdnje podnositeljice zahtjeva da Upravni sud u Splitu nije odredio daljnje vještačenje u svrhu ocjene njezine sposobnosti za rad, Sud ponavlja da je prvenstveno na nacionalnim sudovima da ocijene dokaze koje su pribavili i relevantnost bilo kojeg dokaza koji stranka želi izvesti (vidi *Elsholz protiv Njemačke* [VV], br. 25735/94, stavak 66., ECHR 2000-VIII, i *Mantovanelli protiv Francuske*, 18. ožujka 1997., stavak 34., *Izješća o presudama i odlukama* 1997-II). Obično nije uloga Suda da utvrdi je li

određeno mišljenje vještaka koje je dostupno domaćem sucu bilo pouzdano ili ne (vidi *Matytsina protiv Rusije*, br. 58428/10, stavak 169., 27. ožujka 2014.). Umjesto toga, zadatak Suda na temelju Konvencije jest odrediti je li postupak u svojoj cijelosti, uključujući i način na koji su dokazi prihvaćeni, bio pošten (vidi *Dombo Beheer B.V. protiv Nizozemske*, 27. listopada 1993., stavak 31., Serija A br. 274).

43. U tom pogledu, Sud napominje da je Upravni sud u Splitu odbio odrediti još jedno vještačenje, utvrdivši da su dva ovlaštena vještaka ocijenila da podnositeljica zahtjeva na temelju svog zdravstvenog stanja nije ispunjavala uvjete za priznanje prava na mirovinu koje je tražila (vidi stavak 19. ove odluke). Uzimajući u obzir svoju sudsku praksu o ovom pitanju (vidi stavak 42. ove odluke) i činjenicu da je podnositeljica zahtjeva bila obaviještena o zaključcima vještaka i da je imala mogućnost osporavati ih (vidi stavke 13. i 17. ove odluke), Sud ne nalazi ništa nepošteno u zaključcima Upravnog suda u Splitu.

44. S obzirom na navedena razmatranja, Sud smatra da je podnositeljici zahtjeva bila pružena prilika da učinkovito sudjeluje u postupku određivanja vještačenja i pribavljanja nalaza i mišljenja koji su korišteni za odlučivanje o osnovanosti njezina zahtjeva. Ocjenjujući okolnosti predmeta u cjelini, Sud ne nalazi nikakve naznake da je postupak o zahtjevu podnositeljice za priznanje prava na obiteljsku mirovinu bio nepošten.

45. Iz toga proizlazi da je zahtjev nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 22. listopada 2020.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Aleš Pejchal
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524